

Wspomnienia

Prawdziwy Mistrz. Pamięci profesora Stefana Grzybowskiego (1902-2003)

W dniu 25 listopada 2003 r. w wieku 101 lat zmarł profesor Stefan Grzybowski, jeden z najwybitniejszych polskich prawników – specjalista z zakresu prawa cywilnego.

Profesor Stefan Grzybowski urodził się 16 listopada 1902 r. w Zatorze k/Krakowa, w rodzinie kultywującej tradycje patriotyczne. Efektem takiego wychowania był udział młodego gimnazjalisty jako ochotnika w wojnie polsko-bolszewickiej w roku 1920.

Później odbył służbę wojskową jako ułan i uzyskał stopień porucznika.

W 1921 r. rozpoczął studia w Szkole Nauk Politycznych przy Wydziale Prawa UJ, zakończone w 1926 r. uzyskaniem stopnia magistra. Dwa lata później otrzymał tytuł doktora, broniąc pracy „Charakter prawny jawnej spółki handlowej”. Równoległe z rozpoczęciem kariery naukowej pracował w wymiarze sprawiedliwości, początkowo jako aplikant w sądzie w Nowym Sączu. Dnia 30 stycznia 1930 r. z wynikiem bardzo dobrym zdał egzamin sędziowski i 5 lutego tegoż roku został asesorem sądowym w okręgu Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Następnie pełnił funkcję sędziego Sądu Powiatowego w Brzesku, a w dniu 9 maja 1934 r. uzyskał nominację na stanowisko sędziego grodzkiego w Krakowie.

Od lipca 1930 r. aż do 1939 r. wykładał na Wydziałach Prawa i Rolniczym UJ. Jako stypendysta Ministerstwa Wyznań i Oświecenia

Publicznego wyjecha³ w 1931 r. na 8-miesięczne stypendium do Berlina i Paryża. W 1934 r. wyda³ ksi¹żkê „Ochrona osobistego stosunku do dzie³a po śmierci twórcy – zagadnienia ogólne”, na podstawie której w 1936 r. habilitowa³ się. 1 listopada 1937 r. otworzy³ kancelarię adwokack¹. We wrześniu 1939 r. zosta³ zmobilizowany i skierowany do ośrodka zapasowego kawalerii w Stanisławowie, a 21 września przekroczy³ granicę węgiersk¹. W latach 1940-1943 prowadzi³ kursy i wyk³ady z zakresu prawa, historii Polski i języka angielskiego w Budapeszcie. W tym też mieście zosta³ internowany i przebywa³ w obozie w latach 1943/1944.

Do Krakowa powróci³ w czerwcu 1945 r. i podj¹³ pracę na Uniwersytecie Jagiellońskim. W latach 1946-1949 by³ wyk³adowc¹ w Studium Spółdzielczym Wydziału Rolniczo-Leśnego UJ. Przez rok wyk³ada³ także w Wyższej Szkole Nauk Społecznych w Krakowie przy Towarzystwie Uniwersytetów Robotniczych.

Po śmierci profesora Fryderyka Zolla w 1948 r. obj¹³ Katedrę Prawa Cywilnego na Uniwersytecie Jagiellońskim. W dniu 14 stycznia 1949 r. zosta³ mianowany profesorem zwyczajnym.

Równoległe z prac¹ na Uniwersytecie Jagiellońskim pe³ni³ w latach 1948-52 funkcję rektora Akademii Handlowej w Krakowie.

Przez 6 lat by³ prorektorem UJ, a w latach 1958-62 rektorem tej uczelni. Z ogromnym rozmachem przygotowa³ wielki jubileusz 600-lecia powstania uniwersytetu. Nie dane mu by³o jednak kierowaæ uczelni¹ w roku tych obchodów, gdyż jego postawa okaza³a się bardzo niewygodna dla ówczesnych w³adz. Przyczyni³ się do utworzenia Międzyuczelnianego Instytutu Wynalazczości i Ochrony W³asności Intelektualnej. W latach 1972-75 by³ przewodnicz¹cym jego Rady Naukowej.

Dnia 30 września 1973 r. przeszed³ na emeryturę.

Wychowa³ wiele pokoleń prawników.

By³ autorem kilkuset publikacji, w wielu wypadkach o fundamentalnym znaczeniu dla polskiej cywilistyki, cz³owiekiem o b³yskotliwym umyśle i wszechstronnej wiedzy prawniczej.

Nie sposób wymienić wszystkich tytu³ów licznych prac naukowych, ale niew¹tpliwie do najważniejszych należ¹: Prawo pracy (1948 r.), Ochrona dóbr osobistych (1957), System prawa cywilnego, Czêæ ogólna (1974), Prawo cywilne. Zarys prawa rzeczowego (1976), Prawo rodzinne (1980).

W latach 1981 prof. Stefan Grzybowski kierowa³ Spo³eczna¹ Rad¹ Legislacyjna¹ oraz Centrum Obywatelskich Inicjatyw Ustawodawczych przy NSZZ „Solidarność”, które zosta³ły powo³ane z inicjatywy późniejszego po³a i ministra Kazimierza Barczyka. Rada ta oraz Centrum, w których zgromadzili się wybitni przedstawiciele nauki oraz praktyki wszelkich ga³ęzi prawa, zajmowa³ły się opracowywaniem i ocenianiem spo³ecznych projektów nowych rozwi¹zań ustawodawczych. Na tymże forum notariusze pracuj¹cy nad spo³ecznym projektem prawa o notariacie, zak³adaj¹cym pe³n¹ reprivatyzację notariatu, mieli zaszczyt przedstawić wyniki swojej pracy. Spo³eczny projekt prawa o notariacie uzyska³ bardzo wysok¹ ocenę zgromadzonych wybitnych przedstawicieli prawa cywilnego na czele z Profesorem.

Od 1991 r. by³ cz³onkiem PAU, pe³ni³ także stanowisko redaktora naczelnego Studiów Cywilistycznych.

Maj¹c na uwadze zas³ugi prof. St. Grzybowskiego, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Ma³opolski uchwa³1 z dnia 7 stycznia 2002 r. nada³o Mu zaszczytny tytu³ „Ma³opolanina R. 2001”, doceniaj¹c Jego wielki wk³ad w rozwój polskiego prawa i tworzenie projektów ustaw daj¹cych podwaliny ustrojowe III RP.

Dla studentów prof. Stefan Grzybowski by³ mistrzem, jakich niewielu wówczas mo³na by³o spotkać na wyższych uczelniach. Zawsze życzliwy i pomocny w ka³dej sytuacji, imponowa³ nie tylko prawo³ci charakteru, ale także skromno³ci¹. Jego uczniowie podkreślaj¹, że mieli wyj¹tkowe szczęście spotkać na swojej drodze cz³owieka tak wielkiego formatu jak On.

Andrzej Urbanik